

KAVB SENŪJŲ IR RETŲ SPAUDINIŲ SKYRIAUS VEIDRODIS INTERNETE

Alvydas Surblys

KAVB Senųjų ir retų spaudinių skyriaus
vyresn. bibliotekininkas

KAUNO APSKRITIES VIEŠOJI BIBLIOTEKA

KAVB Senųjų ir retų spaudinių skyrius įdomus ne tik fondo gausumu bei turtinumu, bet ir tuo, kaip save pateikia visuomenei. Pastangos formuoti aktyvų skaitytoją, žadinti domėjimąsi Kauno bei visos Lietuvos kultūrinio paveldu sulaukė ir grįžtamojo ryšio: dėstytojai, pedagogai vis dažniau skatina studentus bei moksleivius naudotis skyriaus fondu, domisi jame veikiančia Senųjų leidinių ekspozicija. Analizuojant poreikius išsiaiškinta, jog skaitytojus itin domina tarpukario Kaunas, to meto kultūrinis gyvenimas, verslo santykiai, istorijos ir politikos peripetijos. Ypatingo susidomėjimo sulaukė šio laikotarpio šaržų ir karikatūrų paroda. Tokia dokumentika iki tol buvo mažai naudota tarpukario Lietuvos gyvenimui atspindėti. Įtraukta į Kauno savasties Lietuvos tūkstantmečio kontekste projekto tęstinio parodų ciklo trečiąją dalį, ji turėjo įtakos platesniam šaržų ir karikatūrų panaudojimui solidžiose parodose istorinėje Prezidentūroje Kaune ir kitur, televizijos laidose. Nuo suskaitmenintos šios parodos medžiagos buvo pradėta formuoti tuo metu kurta Senųjų ir retų spaudinių skyriaus internetinė svetainė *knyga.kvb.lt*. Skaitytojų poreikiai lėmė, jog Senųjų ir retų spaudinių skyriuje imta rengti daugiau teminių (ne proginių) parodų iš tarpukario Lietuvos gyvenimo, eksponuojamus leidinius siejant su kitose institucijose saugoma archyvine medžiaga bei lokalizuojant kultūros paveldo objektų dabartinę vietą ir įvertinant jų būklę. Šių parodų vaizdinė ir bibliografinė medžiaga nenusėdo į stalčiukus ir aplankus, o buvo naudojama internetinei svetainei. Bibliografinę medžiagą apie tarpukario prekybos ir pramonės įmones, rezonansines bylas tuojau ėmė naudoti dėstytojai, studentai, spaudos atstovai. Didelio atgarsio sulaukė vaizdinė medžiaga iš ano meto spaudos apie grožio konkursų organizavimą tarpukario Lietuvoje, rezonansines bylas ir apie 1918–1940 m. Kaune veikusius kino teatrus. Vaizdinė išliekamąją vertę turinčių parodų medžiaga dedama į retrogalerijas ar prie atitinkamų parodų anotacijų. Dabar rengiamų

parodų medžiaga renkama ir apdorojama atsižvelgiant ir į virtualios parodos poreikius. Jose siekiama kuo išsamiu bei nuosekliau pateikti ir tą informacijos požiūriu svarbią medžiagą, kurią rodyti leidinių parodoje būtų netikslinga. *Knyga.kvb.lt* – tarsi skaitiniai prie kitų KAVB virtualių produktų, rengiamų jos kaunistikos skaityklos darbuotojų: elektroninio žinyno „Kaunas: datos ir faktai“ bei virtualaus projekto „Žymūs Kauno žmonės: atminimo įamžinimas“. Datos, faktai, žmonės *knyga.kvb.lt* pateikiama kaip Kauno miesto kultūros ir verslo erdvė, kuri niekad nebus baigtinis produktas, bet siekiama yra tematinio požiūriu apžvelgti bent svarbiausius Kauno miesto aukso amžiaus (1918–1940 m.) kultūros ir verslo objektus ir galbūt sudaryti jų interaktyvų žemėlapių. Internetinė svetainė nuolat pildoma atsižvelgiant į šią perspektyvą, taip pat į tai, kiek medžiaga yra aktuali vartotojui, kiek atitinka jo poreikius, kiek papildo kitų virtualių produktų pasiūlą.

Šiuo internetiniu puslapiu stengiamasi formuoti aktyvią Kauno miesto piliečio poziciją: domėjimąsi savo miesto istorija, kultūros paveldu, rūpinimąsi jo išlikimu ir puoselėjimu. Norime, kad Kauno gyventojai taptų aktyviais miesto piliečiais. Šiai siekiamybei reikia, kad miestas mums būtų savas, kad eidami Laisvės alėja, Vilniaus gatve, Vytauto prospektu ar kita gatve gatvele matytume ne eilinius apleistus namus ar eilines parduotuves, o mūsų miesto istoriją: ten gyvenusius ir dirbusius žmones, ten veikusius kino teatrus, knygynus, mokslo įstaigas, žurnalų ir laikraščių redakcijas, kavines, restoranus, kitus verslo objektus. Tik tada mums bus iš tikrųjų ne vis tiek, kad nyksta kažkoks apleistas pastatas, kurį geriau būtų visai nušluoti nuo žemės paviršiaus. Suprasime, kad tai ne šiaip vaizdą gadinantis statinys šalia „Akropolio“, o neatsiejama miesto kultūros dalis, kad tai ne kažkoks siukslynas miesto centre, o buvusi „Varpo“ b-vės spaustuvė. Tik tada atsiras noras toliau gilintis, daugiau sužinoti apie miesto artimesnę bei tolimesnę praeitį. Retrogalerijų *knyga.kvb.lt* medžiaga (kino teatrų, knygynų, apleisto, išnykusio ar transformuoto paveldo ir kt.) gali būti sėkmingai panaudojama ekskursijoms po miestą, tikslingai susipažįstant su konkrečiais objektais, jų lokalizacija ir likimu. Kai kurias temas padiktavo šių laikų aktualijos, pvz., dabartinė krizė paskatino domėjimąsi 1929–1933 m. pasaulinės ekonominės krizės atgarsiais Lietuvoje ir Latvijoje. Retrogalerijoje pateikta medžiaga liudija, jog 1929–1933 m. krizės pamokos šių dienų politikų nebuvo išmoktos...

Bandymai cenzūruoti šių dienų spaudą ir kitas masinės informacijos priemones paskatino ieškoti informacijos apie cenzūros padėtį tarpukario Lietuvoje. Šitos paieškos paskatino parengti vienos knygos parodėlių

ciklą apie tarpukaryje buvusias konfiskuotas knygas ir jų autorius, o parodėlių medžiaga sugulė į *knyga.kvb.lt* skyrelį „konfiskatos“ (šis terminas sugalvotas būtent tarpukario palyginti švelniai leidinių konfiskavimo formai). Konfiskatų, be abejonės, buvo gerokai daugiau ir šis *knyga.kvb.lt* skyrelis ateityje bus pildomas.

Senųjų ir retų spaudinių skyriaus puslapis atspindi ne tik parodinę veiklą, bet ir kitas skyriaus aktualijas, informuoja apie mūsų mokslinius darbus, leidinius, konferencijas, projektus, bendradarbiavimo su kitomis šalies kultūros institucijomis rezultatus. Kad veiklos KAVB Senųjų ir retų spaudinių skyriuje tikrai nemažai, įsitikinsite užsukę į mūsų internetinį puslapį. Paminėję KAVB 60-metį patikiname, kad esame savo skyriaus, savo bibliotekos patriotai. Tai liudija ir *knyga.kvb.lt* – visų pirma Kauno piliečio, Lietuvos piliečio knyga, o tik po to konkretus leidinys ar dokumentas, o medžiaga nuolat papildoma ne tik darbuotojų, bet ir mūsų mielių skaitytojų iniciatyva.